

MITT MØTE MED MISJONSMARKEN

AV ARNE FJELLBU

Nylig er jeg kommet hjem fra India. En måneds tid oppholdt jeg meg i det overveldende landet. Mitt oppdrag gjaldt: 1) Å delta i centralkomitémøtet i Lucknow for Kirkenes Verdensråd. 2) Å besøke vår misjonsmark. Det var kgl. resolusjon for reisen.

Generalsuperintendenten for den nye Santalkirken, Johannes Gausdal, hadde ordnet alt for mitt besøk på misjonsmarken på den mest ypperlige måte. Gausdal og de andre misjonærer var meget takknemlige over at vår konge og regjering hadde gitt mitt besøk et offisielt preg. Det er nok første gang en norsk biskop har fått besøke en misjonsmark etter kgl. resolusjon. Misjonærene så derfor med rette på mitt besøk som en offentlig påskjønnelse av misjonærenes og misjonens arbeid, en påskjønnelse som det i høyeste grad var på tide og på sin plass å vise dem.

Jeg kom til Santalistan eller Santal-Parganas etter et par ukers opphold i India. Det var ikke lang tiden, men det var nok til å vise meg hedenskapets elendighet i all dets nakenhet. Sult og sykdom, tiggere og religiøs primitivisme nesten skremte meg. Det gamle dogme om at hedningene har det godt, at de er lykkelige og ikke bør forstyrres av Vestens kristendom, holder merkelig nok på å oppløses hos vårt folk. Folkeaksjonen for de underutviklede land gjør der en stor gjerning. Riktignok kan man oppleve slike uhyrligheter som det en innsender presterer i «Farmand» nr. 18 i år. Han skriver om Indiahjelpen bl.a.: «Som vi alle vet, er indierne et av verdens eldste, største og mest intelligente kultursamfunn, selv om både deres kultur, religion og språk er vidt forskjellig fra de samme kulturgoder hos oss. Prøv å by dem norsk materialistisk kristendom f.eks., eller samnorsk språk. Og hvis de først vil ha kjølelager, maskinploger og bulldozere så mangler de sikkert hverken kjennskap eller

midler til å skaffe seg disse ting.» Slike uttalelser minner om gamle dager da uvitenhet i denne genre ble regnet for åndsoverlegenhet.

Man skal ikke ha oppholdt seg mange timer i India før man opplever usannferdigheten i slike gamle argumenter mot misjonen, argumenter som for ikke så mange årene siden ble sett på som høyeste visdom. Når jeg imidlertid så på indernes religiøse primitivisme, religiøse forestillinger som hindrer alt sosialt fremskritt, måtte jeg tenke på Karl Marx's maksime: Religion er opium for folket. Her får man lyst til å være enig med Karl Marx.

Med slike opplevelser og med slike tanker kom jeg til misjonsmarken. På det rene hedenskaps bakgrunn fikk derfor misjonsmarken en lys farge over seg. Det betyr ikke at det er noen grunn til å fremstille misjonsarbeidet eller forholdene på misjonsmarken i lyse farger. Det er et realistisk, høyst usentimentalt liv å være misjonær. Det er et liv i kamp med slanger og skorpioner. Det er å stå fast mot «djevlels listige angrep». Skulle jeg komme med en kritikk mot en del av vår misjonslitteratur, så måtte det være den at dette realistiske drama ikke kommer tilstrekkelig fram. Misjonærene har ingen grunn til å skrive solstrålefortellinger. De moderne forfatters såkalte naturalistiske og realistiske romaner er derimot solstrålefortellinger i forhold til det livet en misjonær opplever.

I *Benegaria*, landsbyen hvor Børresen og Skrefsrud tok fatt for vel 85 år siden, begynte mitt møte med misjonsmarken. Fra Benegaria dro journalist Per Voksø og jeg rundt i Santal-Parganas og i Assam. I 12 dager herjet vi omkring i den merkelige vognen: jeep, som kommer fram overalt. De gamle misjonærer kjørte i oksevogn. Misjonærene i dag bruker jeep. Men veiene er stort sett de samme. Det er nærmest selvlagede veier gjennom rismarker og landsbyer. Etter et regnskyll blir det å kjøre i dyp mørje. Gjennom elver, gjennom jungel og urskog kjørte vi over stakk og stein. To ting undret meg stadig: at vognen holdt, og at ikke vi fikk tarmslyng.

La oss på en slik jeeptur stanse i en santallandsby og besøke et typisk santal hjem. Vi er gjester i et forholdsvis velstående kristent hjem. Bonden, som for øvrig også er innfødt prest, hadde tre ploger. Det betyr at han hadde 3 par okser. Gården består av flere små jordhus bygd omkring en åpen plass med en brønn. Velstanden

viste seg også i det at gården hadde sin egen brønn. Her på denne åpne plassen blir vi mottatt med alle mulige hedersbevisninger. Det eneste som minnet om forholdene på en norsk bondegård var at man måtte gi seg tid. Jeg syntes det gikk langsomt med seremoniene. Men Gausdal som kjenner dette folket, ba oss være tålmodige. Alt skjer her i tur og orden, sa han, mens vi bare satt og han kaldpratet med de innfødte. Men omsider kom en ung pike, barnebarn i huset, med blankskurte messingkar. Vi måtte ta av oss skoene og strømpene. Føttene ble vasket og salvet med olje, fotvasking slik vi leser om den i vår Bibel. Men vi må gjennom flere seremonier, møte flere utslag av gjestevennskap. Vi blir budt hjemmeavlet tobakk tilsatt forskjellige ingredienser. Tobakken skulle tygges. Det er sterke saker, vanskelig å klare, men det måtte til. Vi fikk også komme inn i den lave hytte, hvor vi ble servert ristet ris som vi måtte spise med fingrene. Jeg tror aldri jeg har følt meg sosialt mer usikker enn i denne lille jordhytten i Santalistan. De har sine regler for god tone, regler som ikke må overtres.

Enhver gård har sin treskeplass hvor risen skal treskes. Santalene banker risen ut av neket, borofolket i Assam driver oksene over treskeplassen. Oksene tramper kornet ut. Det foregår akkurat som på Abrahams, Isaks og Jakobs tid. Jeg tenkte på Bibelens ord: «Du skal ikke binde munnen til på en okse som tresker» (5.Mos.25,4). Hvert hus har sin håndkvern. Jeg tenkte på Jesu ord om de siste dager: «To kvinner skal male på kvernen, en blir tatt med og en blir latt tilbake» (Matt.24,41).

Slik flyttes man årtusen tilbake når man går omkring i disse landsbyer. Det betyr ikke at befolkningen på alle områder er uvitende og ukyndig. Gausdal fremhevet stadig da vi gikk omkring og studerte disse landsbyhyttene at santalene hadde sin egen vitenskap. De vet hvordan de skal bygge husene sine for å verge seg mot de farlige insekter, hvordan de skal redde risen fra å bli oppspist av rotter, hvordan de skal være beskyttet overfor grådige dyr. Vi beundret deres håndlag, hvor dyktige de var, hvor artistiske de var når de forarbeidet noe. Men likevel: Hvilket tilbakeliggende folk er det ikke! Det undret meg noe at man ikke så noen særlig skilnad på de kristnes og de ikke-kristnes jordbruk. De kristne brukte de samme foreldede

landbruksmetoder som de andre. Jeg spøkte med misjonærene og sa at misjonen hadde hatt vitenskapsmenn, fremrakende språkmenn, skolemenn, salmediktere og evangelister. Men den hadde savnet «potetprester».

På selve misjonsstasjonene begynner imidlertid moderne landbruksmetoder å bli tatt i bruk. De «innfødte» kuer er noen elendige små vesener som melker dårlig. På spedalskekolonien *Saldoha* viste misjonæren *Haugstad* meg med stolthet koloniens fjøs. En diger avløske stod der på båsen og en ny kurase begynte å dominere fjøset. En tavle viste hvordan melkemengden steg. På spedalskekolonien *Santipara* i Assam viste misjonær Fossland meg en traktor som hadde avløst oksespannet og de lange dype plogfurer på den veldige åkeren. Der hadde de også distriktets eneste treskemaskin som stod der på treskeplassen, men hadde avløst de gammeltestamentlige metoder. En av misjonærene som jeg drøftet disse landbruksproblemer med, utbrøt: Det vi nå trenger er en landbruksskole for folket her.

Jeg nevner dette fordi det er livsens nødvendig å skaffe dette overbefolkede, underernærte folket mat. Det er sannelig en betingelse for åndelig vokster. Det er god nok sammenheng mellom forbedret landbruk og misjon.

Noe av det som grep meg mest ved besøket på misjonsmarken, var de to nevnte spedalskekolonier. Santal-Parganas har omtrent samme innbyggertall som Norge, 3 millioner. Der er 60 000 spedalske. Spedalskekolonien *Saldoha* kan ta imot 350 av disse 60 000. *Santipara* har et belegg på 170, men den ligger i Assam.

I disse kolonier bor de spedalske i små landsbyer hvor de syke mest mulig steller seg selv.

I begge kolonier holdt jeg gudstjeneste for de spedalske. I *Santipara* hadde Fossland bygd kirken som en korskirke. I den ene korsarmen satt de friske. I to korsarmer satt de syke. I den fjerde korsarmen var alter og prekestol. Slik kunne de syke og de friske samles til felles gudstjeneste.

I *Santipara* begynte gudstjenesten med at en av de spedalske, selve koloniens høvding, en hårdt angrepet mann, ønsket oss velkommen. Han ba oss hilse til Norge og frembære de spedalskes takk til misjonsfolket hjemme. «Mange av oss spedalske har misjonærene funnet i

skogene og på veiene,» sa han. Så levende fikk han sagt dette at vi likesom så disse ulykkelige som var blitt reddet fra ensomhet, forlatthet, sult og elendighet. Nå var de kommet inn i et samfunn hvor de ble møtt med kjærlighet, med evangelium og stundom med legemlig helbredelse.

Jeg fikk også besøke et par alminnelige misjonshospitaler. På *Mohul-Pahari* sykehus ble jeg så overrasket over alle de friske barn som løp omkring, og alle de voksne som ikke lot til å feile noe. På mitt spørsmål svarte dr. Forman: De syke tar ofte sine pårørende med når de skal legges inn. Ellers vil de ikke komme. Folk har jo god tid derute. De er heller ikke så nøye på losjiet. De ligger gjerne om natten på gulvet under den sykes seng. Om dagen lager de friske maten til de syke osv. Det skal noe til tålmodighet og overbærenhet å være lege under slike forhold.

Her har også misjonen en mektig oppgave: Å få de syke til å søke lege. Medisinmenn er det mange av. Leger er det forvilet få av. Sykepleiersker er det uhyggelig få av. Og sykdommer herjer dette folket.

Det er de mange tuberkuløse og manglen på hygiene. Det er kreftsykdommer. Det er alle de kvinner som forsøker å bli kvitt fosteret ved forskjellige medikamenter som skaffer dem underlivssykdommer, en meget farlig form for barnebegrensning som faktisk praktiseres hos dette folk hvor fødselstallet er så faretruende stort. Jeg vil også nevne alle disse stakkarene som har fått i seg innvoldsormer. Mange av disse santaler og boroer er pene mennesker. Men ofte skjemmes de av store maver som er fylt av orm. Verst er den såkalte «hook-worm» som kryper inn gjennom sår på de nakne føtter, som formerer seg i maven på sine ofrer og suger blodet ut av disse stakkarene. En sykepleierske fortalte meg at 75 pst. av de mange kvinner som dør på barselseng, dør p.g.a. blodmangel som følge av denne ormen.

Mitt møte med misjonsmarken måtte selvsagt omfatte misjonens skolevirksomhet. Rundt i landsbyene fikk jeg besøke flere av misjonens folkeskoler. Ofte holdt de til i landsbyens lille jordkirke. Den innfødte lærer satt på gulvet, og rundt ham satt de små halvnakne ungene. 85 pst. av Indias befolkning er analfabeter. Central-

regjeringen og provinsregjeringene har et svært skoleprogram, men det er mangel på lærere, det er mangel på skolelokaler. Her ser de styrende med velvilje på den hjelp misjonen yter dem. Langsamt hjelper misjonens innfødte lærere dette folket opp av uvitenheten. Her sitter disse barna rundt i misjonens jordkirker med tavle og griffel, med ABC og bibelhistorie, med katekisme, lesebok og sangbok.

Og mange går videre til de store undervisningsanstalter misjonen har både for gutter og piker. Jeg vil særskilt nevne *Karabani* gutteskole med ca. 600 barn. Skolen, et imponerende anlegg, er bygd av gamle misjonsprest Ofstad. Denne internatskole med en rekke bygninger og med sin egen kirke omfatter et stort område. Da vi kom til gutteskolen, ble vi møtt av hornmusikk. Skolens guttemusikkkorps spilte så det ljommet: «Sønner av Norge». Skolen hadde en større speidertropp som stod oppstilt for å hilse oss på speidervis. Og i skolens store hall samledes de 600 gutter, kristne og ikke-kristne, og jeg skulle tale til dem. Jeg tror nok at jeg tør si at jeg aldri har hatt en vanskeligere oppgave som taler enn å tale til en slik flokk santalgutter. Hvilke forutsetninger hadde de? Hvilke begreper kunne man knytte til? Men det hjalp da denne svære flokken fulltonig sang: «Deilig er jorden, prektig er Guds himmel». De sang den riktignok på santalspråket, men på den kjente melodien.

Disse skoler er godkjent av staten som også gir bidrag til driften. De tar altså mot både kristne og ikke-kristne elever. På *Joema* gutteskole hvor den unge misjonsprest Dørdal er sjefen, var det ca. 150 elever og bare 36 av dem var kristne. På den måten kommer misjonen i kontakt med mange ikke-kristne hjem.

Men mitt møte med misjonsmarken brakte meg også i høy grad i kontakt med misjonens evangelisatoriske arbeid, med dens centrale virksomhet: å bringe evangeliet til disse menneskene med det formål å omvende disse primitive animister som frykter ånder i stukk og stein.

Her står vi overfor det vanskeligste arbeid på misjonsmarken. Men også overfor den del av misjonærenes arbeid som varmet mitt hjerte aller mest. Her viser seg aller klarest misjonærenes utrettelige tålmod, deres lydighet mot Herrens oppdrag, mot Herrens befaling — og også deres tillit til Herrens løfter.

Et lite eksempel på hva de har å slite med. Mens jeg var på misjonsmarken ble den årlig tilbakevendende høstfest – Sohraefesten – feiret. Den varer gjerne en ukes tid, og den er en hedensk religiøs fest. Når festen tar til, holder gjerne landsbyens høvding en tale til folket og sier at nå har alle full frihet til å slå seg løs. Så begynner da en tid med fyll og usedelighet. Alle slags utskielser hører med til selve landsbylivets struktur. Den risen som så høylylig trenges til mat, blir til risbrennevin i svære kvanta. Dagen lang hører vi lyden av trommer i landsbyene, halv voksne gutter og voksne menn står der halvt beruset og slår tromme, mens kvinner danser de mest eggende danser.

Denne Sohraefesten er selvfølgelig en ulykke for dette primitive folket. Men den byr også på særskilte og store problemer for misjonsarbeidet. For det første hindrer den mange fra å bli kristne. Det er på alle måter vanskelig for den enkelte santal å bryte ut av landsbykollektivismen. Den som ikke er som de andre, er utenfor samfunnet. I mange landsbyer så jeg hus hvor det over inngangsdøren var malt et kors. Det var kristne santalhjem som på den måten viste sitt bekjennermot.

Men denne Sohraefesten klargjorde også for meg en annen vanskelighet i misjonsarbeidet: Tilbakefallets vanskelighet. Her fristet hele samfunnets sed og skikk de svake kristne til å bli med de andre.

Jeg var litt nysgjerrig og ville gjerne studere denne Sohraefesten litt nøyere. Men misjonærene ba meg med rette om å la det være. De måtte jo advare de innfødte kristne mot å glane på det som foregikk. Og da måtte ikke jeg gi dem et dårlig eksempel.

Misjonærene må gang på gang oppleve tilbakefall til hedenskapets synder. Selv de innfødte prester og lærere skuffet ofte. Med stor langmodighet, tro og tålmodighet må misjonærene arbeide videre.

Jeg hadde gudstjeneste, eller skal vi si: møte i en liten jordkirke som snart fyltes av bare kristne, barn og voksne. Et malerisk syn med alle disse innfødte som satt der på jordgulvet, mødre ammet sine barn, nakne svarte barn, hvite drakter. En jernstang gjør tjeneste som kirkeklokke. Men det er også Sohraefest i byen. Og kirkeklokkeklangen blir blandet med trommeslagene fra den hedenske fest. De vil demonstrere mot vår gudstjeneste, sa misjonæren.

Til tross for alle disse vanskeligheter, alle disse hindringer, imponerer misjonen ved sine resultater. Da pionerene Skrefsrud og Børresen begynte, fantes det ikke et trykt eller skrevet ord på folkets språk. Et skriftspråk måtte skapes. Sammen med evangelisasjonsarbeid, misjonsreiser i oksevogn, kolonisasjonen i Assam, pengeinnsamlinger for å få arbeide til å fortsette m.m.m. utførte Skrefsrud og senere Bodding et grunnleggende vitenskapelig arbeid med å skape et skriftspråk. Så begynner de første bøker å bli trykt, først bibeldeler og salmeutvalg, mange salmer skrev de selv til folkets egne melodier, så katekisme og andre lærebøker og etter hvert blad og en begynnende litteratur. Og et åndelig liv gror fram.

Like ved Benegaria er det et stort og et mindre damanlegg. I 1874 var det en forferdelig hungersnød i India. Da samlet Børresen penger og satte flere tusen mann i arbeid med å grave ut to store vannbassenger. Det ga fortjeneste og dermed mat, men det skaffet Benegaria og landsbyene deromkring vann, noe som er det store problem i India. De holder enda vann, disse store anleggene. Befolkningen henter vann der den dag i dag. Den minste av dammene brukes på de store dåpssøndager når voksne døpes. Santalene som har tatt imot troen, døpes her ved neddykking og føyes inn i santalmenigheten.

De hadde en lys tro disse pionerene. Det viser seg bl.a. ved at de bygde så store kirker for sine små misjonsmenigheter. Enkelte av dem er rene katedraler. Ebenezer kirke i Benegaria, pionérkirken, rommer ca. 2000 mennesker.

Siste søndagen jeg var i Santal-Parganas, prekte jeg i Ebenezer kirke. Det var den 18de januar. Men dagen var som en god juni-søndag hjemme. Hele anlegget der i Benegaria er så vakkert, med hager, palmer, blomster og velholdte veier. Man kan forstå av hele «byplanen» at Børresen var utdannet ingeniør. Jeg satt ute i hagen og hørte kirkeklokkene ringe. Det var helg over søndagen. Hvitkledd kirkegjengere på hver sti gjennom rismarkene. For første gang i India opplevde jeg helg.

Utenfor Ebenezer kirke ligger Skrefsrud og Børresen begravd. De innfødte kunne ikke uttale Skrefsrud. De kalte ham Kerab. På den flate gravsteinen står innhogd Kerab. Det er blitt et vanlig døpe-

navn blant de innfødte. Gausdals sjåfør som kjørte oss i jeepen – selv kristen – 3dje generasjon – hadde nettopp fått en sønn som ble døpt Kerab, altså en 4de generasjons kristen. Jeg møter mange gamle som husket Kerab, bl.a. hans gamle tjenestepike.

Jeg skal bekranse Kerabs grav før gudstjenesten begynner. Et ungdomskor synger flerstemmig santalsalmer. Som 5 års gutt satt jeg på Kerabs fang under hans besøk i Amerika. Han fortalte meg så levende om tigerjakt i India at jeg aldri siden har glemt det. Og nå står jeg utenfor Ebenezer kirke og bekranser Kerabs grav. Jeg syntes da jeg stod der, at det likesom ble linje og sammenheng i mitt liv.

Gudstjenesten begynner. Den svære kirke fylles etter hvert. De forhaster seg ikke folk i India. Presisjon vet de lite om. Alle sitter på gulvet. Og de synger, santalsalmer, men også våre salmer. Mange har salmebok og kan lese. Foran alteret ligger til ære for dagen et fint teppe, hentet fram i anledning dagen. Teppet var laget av Kong Haakons mor og forært til Ebenezer kirke ved dansken Børresen.

Da jeg stod på Skrefsruds prekestol og så den store hvite flokken som sang kristne salmer, som bekjente troen høylydt, som lyttet til Ordet, og jeg kjente kontakten med disse kristne santalere, tenkte jeg på Ordet: «Han er vår fred, han som gjorde de to til ett og nedrev gjerdets skillevegg» (Efes.2,13-14).

Jo visst! Misjonærens arbeid nytter. Det bærer rike frukter.

— — —

Får det fortsette dette arbeidet? Går det med India slik som i China, at misjonærene kastes ut?

I Lucknow, under møtet i Kirkenes Verdensråd, fikk jeg høre flere av det nye Indias politiske ledere tale om misjonen. Det var to meget viktige ting å merke: For det første: Misjonens sosiale, humanitære og pedagogiske arbeid fikk den største ros. Guvernøren for provinsen U.P. (United Provinces eller Uttar Pradesch) hilste vårt møte velkommen til provinsens hovedstad Lucknow. Han uttalte da den høyeste ros over alt hva misjonen gjorde ved hospitaler og skoler. Misjonen var der et eksempel for staten. Misjonsprest Johansen refererte for meg en tale Assams tidligere guvernør hadde holdt om Indias framtid. Han sa bl.a. til sine tilhørere: «Jeg vil feste

Deres oppmerksomhet på misjonærenes arbeid. De kommer fra land langt borte. De krysser høye fjell og dype hav for å begrave seg selv i Assams jungel og tjene et folk som ikke er deres eget, for å gjøre det arbeid vi skulle ha gjort. Dette gjør de ikke fordi vi betaler dem for det. De bringer selv med seg hva de behøver og også hva deres indiske medarbeidere behøver. Alt dette gjør de fordi de har et indre kall. Hvis bare det samme kall ville komme til oss, ville Indias framtid fortone seg meget lysere.»

Slike vitnesbyrd skulle jo synes å gjøre misjonens framtid trygg. Men medaljen har også sin bakside.

Guvernøren for U.P. talte meget avgjort imot misjonærenes forsøk på å omvende hans folk. Frelse og omvendelse var begreper som ikke passet i India. Indias visepresident, den fine og lærde dr. Radakrishnan besøkte også vårt møte. Han holdt en stor synkretistisk tale, siterte Bibel og kirkefedre, og bekjente Jesu Kristi guddommelighet (Jesus hadde ved sitt hellige liv ervervet seg guddommelighet). Men samtidig angrep han de kristnes manglende toleranse, deres ringe ydmykhet, som viste seg i synet på kristendommens absolutthet.

Slik er situasjonen, og den lover ikke bare godt for misjonens framtid. Derfor møtte jeg også blant misjonærer en esjatologisk stemning. Det gjaldt å arbeide som om hver dag var den siste.